

Frantziako historia irakasten zuten eskoletan, eta ez Algeriako. Frantziako geografia, eta ez Algeriako. Frantziako gizon ospetsuak aipatzen ziren, eta ez Algeriakoak. Frantziako kulturak zuen balioa, eta ez Algeriakoak. Ondorioz, Frantziaren handitasuna eta Algeriaren zozokeria eta huskeria erein zuten algeriarren sukontzientzian. Algeriako historian ez zegoen gizon ospetsurik, frantsesentzat behintzat; eta horixe sar erazten zieten ikasleei.

Beraz, «nekez eman diezazuke kolonizaturik batek ere inoren izenik, eta emandakook ere nahasian eta desordenu gaitzean ematen; eta belaunaldiak pasa ala,* gero eta nekezagor apur hori bera ere. Itxura denez, oroinena gero eta galduago izatera beharturik agertzen da kolonizatu» (115. horrialdea). Gazte nintzelarik —ondo gomutatzen* naiz—, euskaldun gizon ospetsuez galde egin zidan kanariar ikasle batek. Eta nik Una-

ALBERT MEMMI

KOLONIZATUAREN EZAGUGARRIA

muno eta Barojaren izenak eman nizkion, ez bainuen gehiagorik ezagutzen, ikastetxean euskal literaturarik ez zidaten irakatsi eta.

«Erakasten zaion kondaira ez du berea. Badaki Colbert edo Cromwell nor izan ziren, baina Khaznadar nor izan zen ez; badaki Jeanne d'Arc nor izan zen, baina ez Kahena nor izan zen. Badirudi, dena gertatua dela haren herrialdetik kanpoan; bera eta bere herria aidean edo daudela, edo izan ere ez direla» (116. horrialdea). Berdin jazo* zitzaidan niri ere. Nik ez nekien nor izan zen Axular, ez Eskolapioek beren ikastetxean eta ez Estatuak Unibertsitatean ez baitzidaten euskal literaturarik irakatsi.

Hurrengo horrialdeetan hizkuntzaren arazoa aztertzen da. «Kolonietako bimintzairatasuna hizkuntzako drama bat da»

(119. horrialdea). Hauxe da, sasi ezkertarrek ikusten ez dutena. Edo ikusi gura ez dutena. Eta drama hori ez dago kolonietan bakarrik. «Bere buruaz jabetu berria den herriaren eskabiderik premiatsuen, eskerki,* haren hizkuntzaren gaintasuna eta sendoketa da» (121. horrialdea). Eta azpimarkatua ez da nirea gero, Albert Memmi algeriarrarena baizik.

Sasi ezkertarrek, eta eskuindarrek, hau esaten digute euskaldunoi: Utz itzazue txokokeriak, eta izan zaitzte unibertsalistak! Baina hona hemen zer erantzuten dien Memmik: «Baina horrenbestez jasan* eta sofritu duen kolonizatu horrengandik, bere buruz eta bere kabuz* bera izaterik izan ez duen horrengandik, orain kolpez mundurakoia, zabala, gizatarra eta internazionalista izan daitekeela uste izateak, farragarri ematen* du, eta pikutan egotearen seinale da. Zeren-eta oraindik ere bere burua altxatzeko uanean baitago, bere burua harrituta begiratzeko uanean, bere hizkuntza berotasunean altxa nahi bizian, eta... kolonizatzailearen hizkuntzaz ari» (143. horrialdea). Gure artean ere hainbat daude pikutan, eta handik, pikuondo horretatik, erdaraz dei egiten digute internazionalismora. Erdaraz! (Xabier GERENO).

2. MOSQUERA, J. A., ZUBIZARRETA, C.:
Guión Manual de Tipografía Vasco-navarra.
Edición de bibliófilo, 1974.

Abuztuaren 17tik irailaren* 30era, erakusketa apain bat ireki zen Arantzazuko komentuan. Euskal Herriko inprimategien kondaira jarri nahi izan zuen begi aurrean erakusketa horrek. Nafarroan, Bizkaian, Gipuzkoan eta Araban inprimagintzak eta liburuak izan duen historia erakusten zitzaigun txukun txukun.

Hilabete ta erdiko erakusketa horren fruitu bezala, eratzailerek berek liburuska hau eman dute argitara: **Guión Manual de Tipografía Vasco-navarra**. Liburuzaleentzat atsegina da, zinez,* gure hirietan argitara izan diren liburu zaharrenak eta bitxiak ikusi ahal izatea; baina areago,* ikuslaguntzat honelako liburu maisua eskuetan erabili ahal izatea.

Inprimagintzat probintzia bakoitzean bizi izan duen historia, zertzelada* guztiekin ezagut daiteke liburu honetan. Probintzia bakoitzeko berriak mendez mende ematen dira, arazoa hobeki ezagutu nahi duenarentzat bibliografia egoki bat eskainiz.

Nafarroak, XV. mendetik hasita ezagutu zuen inprimagintza, Arnaldo Guillén de Brocar (frantsesa edo maguntziarra bera) Euskal Herriko lehen inprimatzaile zelarik. Hastapena* Iruinean badugu ere, jarraipena Lizarran* izango dugu: Egia eta

DANTZATOKI GOXOA Igaztez ta jai egunez: 6 tatik 10.ra
Astegunez: 7. tatik 10.ra.

SOINU KOADROFONIKOA

KAFETEGI **AMA & LUR** RESTAURANTA

Antuerpia* dira hango izen berriak. Ongi ikasi zuen Egia nafarrak ofizioa, gerora Espainiako inprimatzailerik sonatuen izateraino Alcalá de Henares-en. Erasmismoaren inprimatzaile, halajaina*!

Hasera* haien ondoren, Nafarroa izango da Euskal Herriko inprimategien bizitokirik jantziena eta emankorrena. Hori ikusteko, aski da liburuska hau horiztatzea. Bizkai eta Gipuzkoako lehen inprimategiak XVI. mendeko bigarren partean jaiotzen dira: eta Arabak, oster, XVIII. mendearen haserarte itxaron* beharko du.

Liburuzaleentzat bakarrik egin den liburutto honek, albiste interesgarriak ditu benetan. Kontuan eduki behar baitugu, Euskal Herriko inprimategien eskasiak, zalantzarik gabe, zerikusirik franko izan duela Euskal Literaturaren berandurasunarekin. Europak liburu bidez egin izan du bere kultura, Errenazimendutik XX. menderate: kultura idatzia da Europakoa, eta euskaldunok ez genuen hor zorte onik izan. Hala ere, ezagutzekoa da eduki duguntzua. Honetan ibili diren eratzailoek, emango ahal* digute berriz ere albisterik, geure historiaren kultur alor horretatik! (Joseba INTXAUSTI).

3. IZTUETA P., APALATEGI J.:

Marxisma eta nazional arazoa Euskal Herrian.

«Zabal», Baiona, 1974.

Baionan, «Zabal» elkargoak* **Elkar** argitalpenen* Irati sailari hasera* eman dio **Marxisma eta nazional arazoa Euskal Herrian** liburuaz. P. Iztueta eta J. Apalategi dira egileak. Liburu ezin interesgarriagoa. Orain arte, bazterretan, teoria konplikaturik asko barreiatu* da. Bi autoreek teoria horien azterketa sistematikoa egiten digute. **Saioak**, VI. Asanblada, Sarraihh Ihartzako, eta abar: liburu honetan eskola eta talde bakoitzaren pentsamentua azaltzen da. Horretarako, teorion inspiratzaile izan direnen berri ematen da: Lenin, Stalin, Mao eta gainerakoak. Horretara, Euskal Herrian zabaldu diren teoriak eta berauen iturburuak batera ikus ditzakegu.

Liburua tesi politikoen mailan gelditzen da, filosofietan sartu gabe. Politika mailan. Irakurleak ez du konplikazioen beldur izan beharrik. Hegelen izena ez da aipatzen. «Materialismo dialektikoa»z kontzepturik ere ez. Teoriotan, filosofiak utzi eta politikari bati interesatzen zaiona bilatzen da: tesi politikak. Euskal arazoa burubidatzeko daduzkaten soluzioak, eskaintzen duten estrategia, zer taktika eraman nahi luketen. Hitz batetan: zeinek zein politikabide daraman* jakiteko laguntza haundi bat. (Joxe AZURMENDI).

Albistariak:

Paulo AGIRREBALTZATEGI
Gexan LANTZIRI
Joan Mari TORREALDAI

dezake, **daike**
dezakete, **daikee**
dezaten, **daien**
die, **deutse**
diezaiokegu, **deiskiogu**
diezazuke, **deiskizu**
digu, **deusku**
digute, **deuskue**
dio, **deutso**
diote, **deutsoe**
dizkie, **deutsez**
dizuet, **deutsuet**
geunden, **gengozan**
itzazue, **eizuez**
lezake, **leike**

lezakete, **leikee**
liokete, **leuskioe**
zaie, **jake**
nizkion, **neutsazan**
zaio, **jako**
zait, **jat**
zaizkie **jakez**
zaizkigu, **jakuz**
zidan, **eustan**
zidaten, **eusten**
zieten, **eutseen**
zioten, **eutsoen**
zituzkeen, **eukezan**
zitzaidan **jatan**
zitzaigun, **jakun**

MUGALDE

Literatur Sariak

Hendaiako MUGALDE liburudendak ondoko literatur sariok eratzten ditu:

Elaberria

1. saria 5.000 franko berri
2. saria 3.000 franko berri
3. saria 2.000 franko berri

Saioak

1. saria 5.000 franko berri
2. saria 3.000 franko berri

Poesia

Sari bakarra: 5.000 franko berri

OINHARRIAK

1. **Gaia:** gaurko Euskal Herriaren egoera sozio-politikoa.
2. **Hizkuntza:** euskara batuan, Euskal Akademiaren erregelen arauera.
3. **Forma:** lanak originalak izanen dira, argitara eman gabeak eta makinaz idatziak, folio edo DIN A-4 paper neurrian, tarte bitatik bat zuri utzirik, bakoitzetik hiru kopia bidaliz.
4. **Luzera:** elaberriak 60 horrialde inguruko lanak izan beharko dira; poesian, poema guztien artean, 600 puntu; eta saioetarako ez da neurririk jartzen.
5. **Epea:** lanok MUGALDE liburudendara bidali beharko dira (37, Boulevard De Gaulle — 64700 Hendaye) 1974.eko abenduaren 2rako, ezagugarri batez firmatuz, aparteko gutun batetan egilearen izen-deiturak eta bizilekua ezarritz.
6. Epaimahaikoak eratzailoek izendatuak izanen dira, eta 1974.eko abenduaren 28rako emanen dituzte beren erabakiak. Hala egitea komeniko balitz, **accessit** batzuk ere eman litezke, goiko sariez gain.
7. Lanen nolakotasuna exkaxa balitz, sariok emateke gelditi litezke.
8. Antolatzaileek lan sarituen argitaratze eta banatzeko eskubide guztiak beren eskuetan hartzen dituzte bost urtetarako.
9. Oinharrietan egon daitezkeen duda-muda guztien erabakitzea eratzailoen egitekoa da.